

Област Сливен

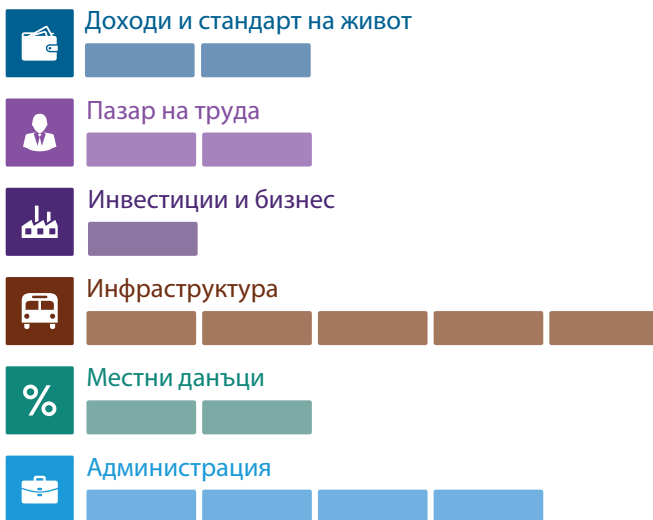

▶ Население (2023)	170 051
▶ Територия (кв.км)	3544
▶ Брой на населените места	110
▶ Дял на населението в градовете (%)	65,0

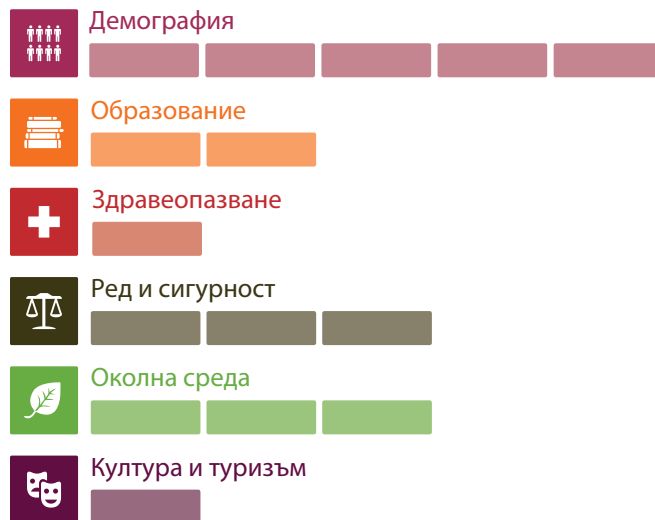
Въпреки че брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Сливен се увеличава, той е сред най-ниските в страната. Заетостта и безработицата нарастват едновременно. Предизвикателство на пазара на труда остава образователният статус на работната сила. Инвестиционната активност е изключително слаба. Базовата физическа инфраструктура продължава да бъде на сравнително добро ниво. Ставките върху търговията на дребно са значително по-ниски от средните в страната. Прозрачността в работата на общините в областта остава висока.

Демографската картина в областта я нарежда на едно от челните места в страната. В същото време по образователните и здравните показатели Сливен е сред най-слабо представящите се области. Отличава се със силен недостиг както на общо-практикуващи лекари, така и на специалисти. Относителният брой на престъпленията в областта е близък до средния, но разкриваемостта им е значително по-висока. Относителният обем на използваната питейна вода пък е най-ниският в страната. Културният и туристическият сектор в областта са сравнително слабо интензивни.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ■■■

Доходи и стандарт на живот ■■■

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Сливен нараства, но увеличението е по-малко от средното и стойността му остава изключително ниска – 12,6 хил. лв. (при 26,0 хил. лв. в страната). Повишението при заплатите и пенсиите също е сравнително скромно и те също продължават да са ниски.

Коефициентът на Джини за доходното неравенство намалява и е относително малък през 2023 година. Същевременно при бедността се наблюдава огромно свиване – делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, силно се приближава до средния, достигайки 21,4% (при 20,6% в страната).

Пазар на труда ■■■

Делът на населението в трудоспособна възраст в областта е сравнително нисък – 55,0% (при 58,5% в страната) през 2023 година. Заетостта и безработицата нарастват едновременно. Коефициентът на заетост се увеличава значително (до 70,1%), въпреки че остава под средния за страната (76,2%). Коефициентът на безработица пък достига 8,1% (при 5,3% в страната).

Предизвикателство пред пазара на труда остава образователната структура на работната сила, въпреки че през 2023 г. се наблюдава известно подобрене. Делът на населението на 25–64 години с основно и по-ниско образование в областта намалява до 34% (при 15% в страната), но продължава да е най-високият в страната за трета поредна година. Делът на висшестите пък се увеличава до 23% (при 31% в страната).

Инвестиции и бизнес ■■■

Инвестиционната активност в област Сливен е изключително слаба и областта се нарежда на предпоследно място в тази категория (само преди област Видин). Броят на нефинансовите предприятия е 55 на хиляда души от населението през 2022 г. и се запазва сравнително нисък – средно за страната показателят е 70 предприятия на хиляда души. Размерът на вътрешните и външните инвестиции също остава нисък, макар че отбелязва ръст. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи нарастват до 2,3 хил. лв. на човек (при 4,3 хил. лв. на човек в страната). Преките чуждестранни инвестиции са 783 евро на човек и остават значително по-ниски от средните (4544 евро на човек).

Произведената продукция в областта е 94,4 хил. лв. на нает (при 122,4 хил. лв. в страната).

Сливен е и областта с най-ниска степен на усвояване на европейски средства. Към 30 юни 2024 г. стойността на

изплатените суми по оперативните програми е 1893 лв. на човек от населението (при 3175 лв. на човек в страната). В рамките на областта най-много средства е усвоила община Сливен, но и там сумата е далеч под средните стойности.

Инфраструктура ■■■■■■■

Базовата физическа инфраструктура в област Сливен продължава да бъде на много добро ниво. Гъстотата на пътната и на железопътната мрежа в областта е сравнима със средната за страната. Делът на автомагистралите и първокласните пътища е сравнително висок и през 2023 г. – 22% (при 19% в страната).

Сливен продължава да е областта с най-висок дял на пътната настилка в добро състояние и през 2023 г. – 88% (при 40% средно за страната). Делът на домакинствата с достъп до интернет се повишава, но остава под средния за страната.

Предизвикателство остава ниският дял на населението в жилища с достъп до обществена канализация (63% при 75% в страната) и с такава, свързана с пречиствателна станция за отпадъчни води (56% при 67% в страната).

Местни данъци ■■■

От разглежданите местни данъци единствено средното ниво на ставките върху недвижимите нежилищни имоти на юридическите лица през 2024 г. в областта е по-високо от това в страната. Същевременно ставките върху търговията на дребно са значително по-ниски от средните. Данъците върху превозните средства и върху прехвърлянето на собственост са съизмерими със средните в страната.

В рамките на областта най-високи са средните данъци в община Сливен, а най-ниски – в община Твърдица.

Администрация ■■■■■■

Сливен е сред областите със сравнително добро представяне в категорията, оценяваща работата на администрацията. Прозрачността в работата на органите на местното самоуправление продължава да се повишава и през 2024 г. позиционира областта на първото място, достигайки средно 84,0% в областта (при 69,3% в страната).

Самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство и за предоставянето на административни услуги на „едно гише“ през 2024 г. са под средните за страната.

Делът на собствените от общите приходи в общините от областта през 2023 г. е 19% (при 27% в страната), а покритието на общинските разходи с местни приходи – 69% (при 74% в страната).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■

Демография ■■■■■■■■

Демографската картина в Сливен подрежда областта на едно от челните места в страната и през 2023 година. Естественят прираст е вторият най-висок в страната (след този в столицата) с коефициент от $-3,0\%$ (при $-6,8\%$ в страната). В същото време механичният прираст е нулев.

Сливен е областта с най-висок дял на децата до 4-годишна възраст – $6,1\%$ (при $4,5\%$ в страната), и е една от областите с най-малък дял на населението над 65 години – $22,4\%$ (при $23,8\%$ в страната).

Гъстотата на населението е сравнително ниска – 987 души на кв. км в урбанизираните територии (при 1221 души на кв. км в страната).

Образование ■■■

Сливен е областта с най-ниска оценка по образователните показатели и в тазгодишното издание.

Делът на децата в детските градини, както и този на записване на учениците в V–VII клас са най-ниските в страната – съответно 75% (при 88% в страната) и 79% (при 90% в страната). Най-висок пък остава делът на второгодниците – $3,6\%$, тройно по-голям от средния за страната ($1,2\%$).

Съответствието между професионалното образование и профила на местната икономика е високо – $61,9\%$ (при $53,6\%$ в страната) през 2024 г., което е продиктувано от високите нива на прием и заетост в сектора на промишлеността и от ниските в ИКТ сектора и строителството.

Резултатите на учениците са ниски и през 2024 година. Средният успех на учениците на националното външно оценяване по математика след VII клас е 31,7 т. (при 42,9 т. в страната) и е третият най-слаб в България (след тези в областите Видин и Враца). Резултатите на матурата по български език и литература също са сравнително ниски – „Добър“ 4,12 (при „Добър“ 4,30 в страната), а делът на слабите оценки е $11,5\%$ (при $8,7\%$ в страната).

Относителният брой на студентите в областта се повишава до 8,7 на хиляда души от населението, но остава сравнително малък.

Здравеопазване ■■

И през 2023 г. в областта се отчита силен недостиг на лекари – както общопрактикуващи, така и специалисти. Един общопрактикуващ лекар в областта се грижи средно за 1872 души (при 1701 души на лекар в страната). Броят на леглата в многопрофилните болници също продължава да е сравнително нисък – 5,0 на хиляда души (при 6,1 на хиляда души в страната), но използваемостта им е близка до средната – 53% в областта при 56% в страната.

Сливен е и сред областите с най-малък брой на аптеки пряко населението – една аптека на 2937 души при една аптека на 1982 души в страната.

Средната продължителност на живота също е сравнително ниска.

Ред и сигурност ■■■■■

През 2023 г. натовареността на съдиите в Окръжния и Административния съд е сравнително ниска, а правораздаването – относително бързо. Делът на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок, е 94% (при 91% в страната), на административните – 78% (при 72% в страната), а на гражданските – 88% (при 65% в страната).

Относителният брой на престъпленията в областта е близък до средния, но разкриваемостта им е значително по-висока. През 2023 г. в област Сливен са регистрирани 11,5 престъпления срещу личността и собствеността на хиляда души от населението (при 11,3 на хиляда души в страната). Разкриваемостта им е 64% (при 53% в страната).

Броят на полицаите е сравнително нисък – 3,9 на хиляда души в областта при 4,2 на хиляда души в страната.

Околна среда ■■■■■

Обемът на образуваните битови отпадъци в областта е близък, но под средния за страната – 464 кг на човек годишно в областта при 488 кг на човек в страната през 2022 година. Делът на предадените за третиране и рециклиране отпадъци пък е почти равен на средния – 75% в областта при 76% в страната.

Делът на горската територия е сравнително висок – 42% (при 33% в страната), а този на нарушената – около средния. Инсталираните ВЕИ мощности нарастват и значително изпреварват средните за страната спрямо броя на населението.

Нуждата от охлаждане в областта е сравнително висока. Относителният обем на използваната питейна вода пък е най-ниският в страната (заедно с този в област Търговище) – 72 литра на човек дневно (при 103 литра в страната).

Култура и туризъм ■■

Културният живот и туризмът в областта са сравнително слабо интензивни. Посещенията на кината нарастват до 71 на хиляда души, но са най-ниските в страната спрямо населението и в пъти по-ниски от средните (684 на хиляда души). Посещенията на местните театри и музеи също изостават значително. Единствено посещенията на библиотеките са близо, макар и също под средните за страната – 668 на хиляда души в областта при (679 на хиляда души в страната).

Туристическият сектор също е слабо застъпен и през 2023 година. Броят на леглата в местата за настаняване е 12 на хиляда души (при 56 на хиляда души в страната), а реализираните нощувки – 588 на хиляда души (при 4167 на хиляда души в страната). Броят на реализираните нощувки през онлайн платформи на споделената икономика също е ограничен.

Ключови показатели за област Сливен

Индикатори на икономическото развитие	2021	2022	2023	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	10 439	12 586	n.a.	25 956
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	14 033	15 312	n.a.	21 242
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	32,0	29,2	21,4	20,6
Дял на населението в трудоспособна възраст (%)	57,2	55,0	55,0	58,5
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	66,6	65,8	70,1	76,2
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече години (%)	8,4	7,9	8,1	5,3
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	38,2	37,8	34,3	14,8
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	20,1	21,1	23,2	30,5
Произведена продукция (лв./нает)	71 626	94 356	n.a.	122 377
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1234	2276	n.a.	4257
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	726	783	n.a.	4544
Дял на населението в селища с обществена канализация (%)	62,6	62,5	n.a.	75,0
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	68,0	68,0	87,9	40,4
Покритие на общинските разходи с местни приходи (%)	83,8	87,4	68,5	74,1
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	80,1	80,5	84,0	69,3

Индикатори на социалното развитие	2021	2022	2023	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	n.a.	-5,9	-3,0	-6,8
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	n.a.	0,6	0,0	6,4
Среден успех от матурите по БЕЛ**	3,79	3,65	4,12	4,30
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	25,8	25,3	31,7	42,9
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	85,3	82,1	78,7	89,9
Средна продължителност на живота (години)***	71,2	70,8	71,7	73,5
Дял на здравноосигурените лица (%)	86,7	90,3	90,6	95,0
Население на един общопрактикуващ лекар (брой)	1916	1859	1872	1701
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на хиляда души (брой)	9,5	11,3	11,5	11,3
Дял на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок (%)	92	93	94	91
Използвана питейна вода от домакинствата от Вик (литър/човек/ден)	71	72	n.a.	103
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	403	464	n.a.	488
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	73	75	n.a.	76
Посещения в кината на хиляда души от населението	53	70	71	684
Реализирани нощувки в местата за настаняване на хиляда души (брой)	419	527	588	4167

* Данните за 2023 г. са включени в изследването от 2024 година. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2023/2024 година, а матурите са проведени през 2024 година. Същото важи и за предходните години.

*** Данните са за тригодишни периоди и се обновяват всяка година.